

MARK STALPERS

architect, bouwkundige // voormalig secretaris Stichting Carré

Mark Stalpers is architect en bouwkundige en heeft een grote interesse in kunst. Hij heeft jarenlang de rol als secretaris vervuld in het bestuur van Carré en realiseerde de dakkapellen op het hoge bouwdeel. Ook niet onbelangrijk; hij is medeoprichter van Stichting Ateliers Tilburg.

We gaan in gesprek over Carré. Mark begint met vertellen en raakt met zijn verhaal veel van mijn nieuwsgierigheden. Ik hoef hem eigenlijk geen vragen te stellen en krijg toch mijn antwoorden. Rond het jaar 1999 raakte Mark voor het eerst betrokken bij Carré door Guus Voermans, met wie hij plannen maakte voor het verbeteren van het gebouw. 'We hebben destijds samen dingen uitgewerkt voor een presentatie aan het toen zittende bestuur van Carré. Deze mensen waren zo'n zeventien jaar actief voor Carré. En toen moest de boel verjongd en vernieuwd worden. Er kwam geleidelijk steeds meer structuur in de organisatie: er kwam hulp voor de beheerder, de schoonmaak werd beter georganiseerd. Zo begon Carré, met mooie woorden van nu, te professionaliseren. In 1999 trad ik als secretaris ook toe tot het bestuur.' In 2017 vertrok Mark. 'Vernieuwing houdt een organisatie draaiende,' zegt hij daar zelf over.

'Ik denk dat ik een verhaal voor jou heb, dat je nog van niemand anders gehoord hebt.' Mark wekt mijn nieuwsgierigheid. Hij schuift een document naar mijn kant van de tafel. 'De psychiater en de witte vlek, 30 jaar GGZ Midden-Brabant' (Willemsen, 2005) luidt de eerste

pagina. Het zijn een paar bladzijden uit het boek met die titel, en Mark heeft een markering gemaakt in de tekst. Ik weet dat Carré als buur een GGZ-instelling heeft, Jan Wier, maar verder zie ik in eerste instantie geen relatie tussen dit stuk en ons gesprek. Mark legt uit dat als je dit boek leest, je erachter komt dat Carré aan de buurt is gegeven. Het kwartje valt niet direct bij mij en Mark vervolgt. Hij gaat even terug in de tijd. 'Tilburg had het St. Elizabeth ziekenhuis dat ging verhuizen naar een nieuwe locatie. Men was in Nederland nogal bezig met de psychiatrie. Er was in Tilburg een locatie nodig hiervoor. Toen werd besloten de oude locatie van het St. Elizabeth te gebruiken. Dat was niet goed gecommuniceerd met de buurt, waardoor de buurt zei: 'Dat kan niet zomaar, we willen geen gekkenhuis midden in de woonwijk. Doe dat maar, net zoals in Eindhoven en Vught, in de bossen.' Later lees ik in de tekst hier het volgende over: 'Ze waren bang voor overlast van 'loslopende' patiënten en waardedaling van hun woning.' Mark vertelt hoe de gemeente vervolgens besloot het poortgebouw, klooster en kapel aan de Jan van Beverwijkstraat aan de buurtbewoners te geven. 'Dat is toen allemaal heel warrig gelopen', aldus Mark. Dit was namelijk

in 1982, het jaar waarin Carré werd gekraakt... Inmiddels zat de MBK, de Middenbrabantse Kunstvereniging, al in het pand. Zodoende was het al in gebruik genomen door die kunstenaars toen het was leeggekomen. Vervolgens zijn daar dus ook anderen uit de buurt in gaan zitten: Radio Tilburg, de Turkse Gemeenschap, GroenLicht als een progressief adviesbureau voor verkeerssituaties. 'Commercieel, sociaal en maatschappelijk, een hele mix. Als je de notulen uit die tijd leest, staat er helemaal niks over kunstenaars in. Helemaal niks. Het gaat over de buurt die het pand ter beschikking krijgt.' Dit lijkt een heel ander verhaal dan ik gehoord heb. Ik wist niet dat het pand voor de buurt was. Ik heb meegekregen dat Carré rijp was voor de sloop en daarvan is gered door de kunstenaars die het innamen. Maar de twee verhalen die ik nu hoor, spreken elkaar niet tegen. Ze zijn enkel vanuit een ander perspectief verteld. Mark zegt ook: 'Het klopt met elkaar, die twee verhalen. Het zijn verschillende verhalen die het samen compleet maken. Het bestuur moest bestaan uit buurtbewoners. De kunstenaars bleven de huurders. Veel van de mensen van het eerste uur, zijn allemaal buurtbewoners.' Mark vindt

het belangrijk dat mensen niet vergeten dat het is begonnen in de buurt. Niet bij de kunstenaars.

Mark Stalpers was secretaris en zette zijn bouwkundige kennis in. 'Het gebouw is zo speciaal en uniek van zichzelf.' Ik vraag waarom hij dat vindt. 'Omdat het een verleden heeft. En omdat je dat verleden er tot vandaag de dag in voelt en ziet. Je ziet tegenwoordig dat mensen vaak trots zijn dat ze verbouwd hebben. Ik had de mensen en de sfeer om me heen om het juist te laten wat het is. En dat is, denk ik, van invloed geweest. Daardoor kun je nog steeds zeggen dat iedere ruimte is gevuld. Het gebouw werkt. Het loopt niet leeg, mensen zijn er heel graag.'

Als Mark zo lang secretaris is geweest binnen Carré, kent hij vast een aantal levendige anekdotes over Carré. Ik probeer deze hem te ontfutselen en hij lacht. 'Ik heb heel veel herinneringen aan Carré, heel veel. Allemaal kleine verhalen. Dat zijn verhalen die je onderling vertelt en niet naar buiten toe. Dat hebben Carré en haar geslotenheid in zich. Dat is ook het leuke aan het gebouw; de stilte. Dat je door de gangen loopt en niks ziet, merkt of

mee krijgt. De verhalen spelen zich af achter de deuren.' Mark is de eerste die ik hier op deze positieve manier over hoor praten. Hij noemt het leuk dat je niks meekrijgt van wat er achter de deuren gebeurt. 'Frans Ellenbroek is inmiddels kunstenaar, en was jarenlang directeur van het Natuurmuseum in Tilburg. Hij is belangrijk in dit verhaal, want hij zei over broedplaatsen: 'Daar wil je het het liefst heel stil hebben. Waar gebroed wordt, moet je rust hebben.' Carré heeft als kenmerk dat het niet zo actief is naar buiten toe. Dat is juist wat een broedplaats is; anders kan er niet gebroed worden.' Mark lacht en knikt met zekerheid. 'Ik denk dat ik in die zin de stilte het meest indrukwekkend vind van Carré over de jaren heen.' Dit geeft mij een verklaring. Ik ben pas sinds september in Carré en ik vind het er verdacht stil. Misschien naïef van mij, maar ik verwachtte een dynamisch, bruisend pand. Delen van Carré zijn dat zeker, maar delen ook niet. Ik kreeg daar tot dit moment nog geen grip op, ook niet omdat ik in gesprekken met andere huurders hetzelfde hoorde. Mark laat mij de andere kant van het verhaal zien: misschien is die stilte juist wel essentieel op een plek als deze.

KUNST
SCENE **ZIEN**

Fotografie
Merel van Dooren

Tekst
Siel Damen

